No. 1547 Zaterdag 23 Augustus 1913. 30ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER: B. L. BOGAERS

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

NAAR PANAMA.

XII.

's Is om te watertanden, hé? Met één enkelen dam kunnen de Amerikanen een vlakte van 164 Vierkante Mijl 87 voet diep onder water zetten. Konden we hier op Curaçao in de verschillende districten en op de eilanden ook maar, al was het slechts een paar Vierkante Mijl onder water zetten en onder water houden met behulp van 'n stuk of wat dammen. Dan was Curaçao voor goed gered, dan zou er zoet water genoeg zijn, zelfs om te besproeien; en landbouw en veeteelt zouden kunnen bloeien, evenals thans onze scheepvaart.

Zou dat plannetje, ook door Ingenieurs als HAVELAAR en VAN KOL geopperd, nu zoo heelemaal onuitvoerbaar zijn, dat er zelfs nog nooit een proef mee werd genomen. Daar zijn zoowel in de Beneden- als in de Bovendistricten van Curaçao neuvelachtige terreinen genoeg, waar verschillende rooien doorheen loopen. Met een flinken dam waren die kleine vlakten en dalen tusschen de bergen af te sluiten en om te vormen in natuurlijke tankis. Op deze wijze konden ook wij hier op Curaçao onze zoetwatermeren hebben in de bergen!!!

Als men ziet, wat de Amerikanen bij *Gatun* hebben tot stand gebracht, mag ons, Hollanders, waterwerkers bij uitnemendheid, geen enkele moeilijkheid terughouden.

Beginnen wij, evenals zij, met het uitzoeken der meest geschikte terreinen. De Chagresvallei kon op meerdere plaatsen worden afgesloten, doch de Amerikanen besloten tot den dam van *Gatun*, omdat dan het meeste water kon worden opgehouden, en ook, omdat de gaping in de bergketen bij *Gatun* het best kon gestopt worden.

Daar wij hier op Curaçao ook zeer veel te maken hebben met dammen, is het van het hoogste belang, eens na te gaan, of er voor ons niets te leeren valt uit de werkwijze der Amerikanen.

De Gatundam is een monsterdam in de dubbele beteekenis van het woord; hij is buitenmate groot, en zijn zeer belangrijke constructie, is een voorbeeld van damaanleg.

Hij is anderhalve mijl lang, 2,100 voet dik op den bodem, loopt dan langzamerhand schuin toe en is nog 400 voet dik, als hij ter hoogte van 85—87 voet boven het water komt uitsteken. De kruin van den dam staat 20 voet boven het waterniveau en is bovenop nog 100 voet breed. Aan weerskanten loopen de uiteinden van den dam ook schuin op, vandaar dat bij 1½ mijl grondlengte slechts 7.500 voet kruinlengte overblijft. Dank zij de hier en daar natuurlijke rijzing van den bodem heeft slechts 500 voet dam de volle persing van 85 voet water te verduren.

Dit reuzengevaarte moest op een stevigen ondergrond worden gebouwd om verzakking en scheuring van den dam, en het kwellen van 't water te voorkomen. De Amerikanen hebben het terrein met den grootsten zorg onderzocht en zijn nauwkeurig nagegaan met boringen en door het aanleggen van schachten, wat voor soort ondergrond rondom den dam liep. Een dik boekdeel gegevens werd erover verzameld.

Dat deze voorstudie van het grootste gewicht is bij iederen damaanleg laat zich begrijpen, maar te *Gatun* moest dit onderzoek zoo streng mogelijk geschieden, omdat men daar ook rekening moest houden met toekomstige aardbevingen en aardschokken.

De Amerikanen hebben zich zelven op dit laatste punt volkomen gerust gesteld. Hopen wij, dat zij niet bedrogen uitkomen; in Colon is men bang genoeg voor een doorbraak en overstrooming, waarbij heel Colon groot gevaar loopt weggespoeld te worden.

Hoe nu werd de dam gebouwd?

Op 1200 voet afstand van elkander werden twee aarden wallen opgeworpen, waarvoor het materiaal meerendeels gehaald werd uit den Culebra-pas. Deze aarden wallen, elk van 450 voet dikte, vormen de dam voeten, waartusschen de open ruimte van 1200 voet breed met slib en grondslijk uit de rivier de Chagres vol gespoten wordt. De zandzuiger brengt daar 20 % vaste specie omhoog, de rest is water, dat later weer wordt afgevoerd. Nu wordt er een mengsel gemaakt van 50 % slib en 40 % fijn zand, waarmede de ruimte tusschen de aarden wallen wordt opgevuld tot een hoogte van ± 90 voet, dus iets hooger dan het waterniveau dat 85—87 voet bedraagt. Dit mengsel van slib en zand vormt volgens herhaaldelijk genome proeven een waterdichte massa, welke als ondoordringbare kern midden in den dam wordt gelegd. De dam wordt verder met losse aarde afgewerkt, door de twee wallen naar elkander toe te laten loopen, om de slib- en zandspecie geheel af en in te sluiten.

Wij weten niet, of deze manier van damaanleg hier bekend is, misschien kan iemand er zijn voordeel mede doen.

Bij den dam behoort de overlaat.

Zeer vernuftig hebben de Amerikanen partij getrokken van de terreinformatie. Bijna precies op de helft van de damlengte verheft zich een kleine, harde rots, 40 voet hoog, als van nature aangewezen tot overlaat. Men heeft er een kanaal in uitgegraven van 300 voet breedte en dit met beton mooi gelijk gemaakt. Dit kanaal met betonbedding verdeelt den dam nagenoeg juist in tweeën. Aan het einde van dit kanaal heeft men nu in een halven cirkelvorm een dam van beton gebouwd 69 voet hoog. Op deze hoogte heeft men groote zware betonblokken gelegd, 35 voet hoog en 46 voet van elkander verwijderd, tusschen welke betonblokken stalen schuiven van 18 voet hoog zijn aangebracht. De overlaat sluit met neergehaalde schuiven dus een watermassa af van 69+18, of 87 voet hoog. Komt het water hooger, dan loopt het vanzelf over de schuiven heen weg. Treedt nu de regentijd in en stort het water met geweld van de bergen door de rivieren in het meer, dan opent men een of meer schuiven, zoodat het water onder de schuiven door over den beton dam, of overlaat van 69 voet hoogte, weg kan stroomen. Staan alle schuiven open, dan kan er in 1 seconde 154000 kubieke voet wegvloeien. Voor overstrooming van den aarden dam behoeft men dus nooit bang te zijn, de overlaat is groot genoeg genomen. Het afvoerkanaal van den overlaat loopt langs de [illegible] het invaarkanaal in de Limonbay en kan zich derhalve vlug en gemakkelijk ontlasten van het overtollige water. Op het einde van den regentijd sluit men de schuiven en houdt het niveau van het meer op 87 voet.

Zooals men zich zal herinneren hebben wij vroeger gezegd, dat het Meer van Chagres 85 voet diep was en nu zien wij aan de hoogte der schuiven van den overlaat, dat er 87 voet water staat in het meer. Dit surplus van 2 voet over een oppervlakte van 164 vierkante mijl moet dienst doen bij de vulling der sluizen en levert dan water genoeg om per dag 58 schepen door de sluizen te laten gedurende het droge seizoen. In den regentijd is er van zelf altijd water genoeg. Als het 100 dagen lang geen drop zou regenen, heeft men nog een voldoende hoeveelheid water. Maar een droogteperiode van 100 dagen is volgens nauwkeurige statistieken in de laatste 50 jaren nimmer voorgekomen.

Men ziet het, zoover menschelijke berekeningen gaan kunnen, heeft men zijn voorzorgen genomen en is men op alles voorbereid. Als orkanen en aardbevingen nu ook maar wegblijven, want daartegen is niets bestand.

Amerikaansche havens in 't Panamakanaal.

De dag nadert, dat het groote Panamakanaal, de nieuwe verbindingsweg tusschen den Atlantischen en den Stillen Oceaan, geopend zal worden. Er zal misschien één haven aan de Westkust van Amerika zijn, die niet naar dien dag verlangt: San Francisco, want eenige andere havens: Portland, Tacoma en Seattle, maken zich gereed, na de opening, San Francisco zware concurrentie aan te doen.

In de genoemde drie havens, zoo wordt aan de „N. R. Ct." geschreven, heeft de natuur aan de noordwestkust der Unie toestanden geschapen, zooals zij voor het aanleggen van groote havenplaatsen en voor de ontwikkeling tot groote wereldhavens nauwelijks voordeeliger gedacht kunnen worden. In het eene geval, bij Portland, is het de breede, op den beneden-Theems gelijkende monding van de Columbiarivier, die diepgaande oceaanstoomschepen de vaart tot de 170 KM. van de kust verwijderde hoofdstad van den staat Oregon toestaat; bij de noordelijker gelegen steden Seattle en Tacoma is het de breede verkeersweg van San Guan de Fuca en de Puget Sound, die zoo diep in het land insnijden, dat de groote schepen in de haven het 225 KM. van de kust verwijderde Tacoma kunnen aanloopen. Tacoma en Seattle toch liggen een aanzienlijk stuk achter het kusgebergte, Portland aan diens oostelijken voet, alle drie aan, respectiievelijke in, de met weligen plantengroei bedekte laagvlakten, die zich tusschen het kustgebergte aan het Cascadengebergte, uitstrekken. Deze laagvlakten behooren tot de rijke graanlanden, en de heuvels, de voorgebergten van het Cascadengebergte en het kustgebergte, zijn met uitgestrekte wouden bedekt. Graan en hout hebben de drie genoemde havens groot gemaakt en een aantal naburige kleinere havenplaatsen in het leven geroepen, die eveneens spoedig tot bloei komen, want 60—80 pct. van het verbouwde koren wordt uitgevoerd en hout gaat in reusachtige hoeveelheden naar het Zuiden en over den Stillen Oceaan naar Japan.

Portland had tot 1880 in het noordwesten onbetwist de eerste rol als jongere zuster van San Francisco gespeeld, daarna echter is door den aanleg van den bij Seattle eindigden transcontinentalen spoorweg de handel van het oosten, van het zoogenaamde „Irland Empire meer naar den Puget Sound afgeleid. Van daar dat de oudere, door een gegoed patriciaat bewoonde stad Portland thans slechts iets meer dan 100 000 inwoners telt, terwijl Seattle in de laatste 10 jaren het aantal inwoners zag verdrievoudigen en nu 220.000 inwoners heeft en Tacoma dat in 1910 slechts 87714 inwoners telde, nu tot 110.000 gekomen is; thans eindigde drie transcontinentale spoorweglijnen in Seattle en Tacoma, twee in Portland; het geheele Alaskagebied, dat een groote toekomst heeft, is echter van Seattle als havenstad afhankelijk.

Nu worden door den aanleg van het Panama-kanaal, de ten gunste van de noordwestelijke havens tegenover San Francisco staande voordeelen volgens alle waarschijnlijkheid belangrijk vergroot, want de afstand tusschen de Puget Sound eenerzijds en Yokohama, Hongkong, Singapore anderzijds is 150 KM, korter dan de afstand tusschen San Francisco en de genoemde steden. Seattle is thans reeds de invoerhaven voor Japansche zijde geworden, terwijl San Francisco zijn overwicht voor thee-invoer gehandhaafd heeft. Seattle is een zeer belangrijke uitvoerhaven voor ijzer, machinerieën, meel, hout, wol; het heeft met betrekking tot de Philippijnsche eilanden San Francisco reeds naar de tweede plaats verdrongen.

Al deze steden hebben nu reeds daar voorbereidingen getroffen, ten deele zijn zij daarmede nog bezig. Men rekent er aan de Puget Sound op dat de schepen, wanneer zij de vrije keuze hebben, liever te Seattle zullen aanleggen dan te San Francisco; dat in het bijzonder de door de opening van het Panama-kanaal sterke toeneming verkrijgende kustscheepvaart, van Oost naar West, de havens van de Puget Sound als noordelijke eindpunt zal kiezen.

De verbinding Panama—Yokohama, via San Francisco—Honoloeloe, bedraagt 8777 KM., Panama—Seattle Yokohama echter slechts 8534 KM.; iets geringere besparingen geven de zuidelijker gelegen havens van de Aziatische oostkust en de eilanden. Wat de kustscheepvaart betreft, is de Panamaroute ook voor het Amerikaansche noordwesten tot aan een lijn, die ongeveer bij Denver ligt, goedkooper dan de spoorweg. Voor dit groote gebied — voorloopig overwegend landbouw- en boschgebied — worden nu de havens van 't noordwesten in- en uitvoerhavens, een werkelijkheid, die de spoorwegen ontlasten zal en ook in de scheepvaartbeweging van New-York en van de andere havens aan den Atlantischen Oceaan merkbaar zal worden.

Ten einde aan deze nieuwe eischen

Uit de Oude Doos.

De buitgemaakte „Carraboo."

Het was in den namiddag van den 13en Augustus van het jaar 1828, dat een schoenerbrik naar Saba kwam afgezakt van het naburige St. Eustatius.

De komst van het schip was reeds bekend geworden aan al de bewoners van het eiland Saba, daar het bekende „Ahoy" van ravijn tot ravijn was overgeschreeuwd, begonnen bij den eerste die het schip gezien had tot het alomme de Rots weerklonken had, en de beteekenis begrepen was door de bewoners van alle bereikbare en onbereikbare gedeelten van Saba.

Den geheelen morgen van den 13en had een aandachtige toeschouwer kunnen zien, hoe het schip eigenaardige bewegingen uitvoerde vóór de haven van St. Eustatius, hetgeen het vermoeden rechtvaardigde, dat van kust naar schip en terug geseind werd, misschien zelfs communicatie met den vasten wal onderhouden werd.

In den namiddag werden alle zeilen geheschen en koers gezet recht op Saba aan, waar het in den achtermiddag van denzelfden dag ten Noord Oosten van het eiland aan de Latherbay het anker uitwierp.

Ofschoon het schip iedereen onbekend voorkwam, en niemand op Saba aan bouw, kleur en afmeting, de herkomst en bestemming kon herkennen, kon toch geen geheel vreemde bemanning aan boord zijn, daar zonder te zoeken of te aarzelen, de juiste ankerplaats werd opgezocht en op den voor groote schoeners juisten afstand het anker werd uitgeworpen. Dit veronderstelde zeelui aan boord, die meermalen voor Saba geweest waren, en de ankerplaatsen haarfijn kenden, daar klippen en valwinden onder Saba's kust de vaart zeer onveilig maken, en een verkeerde ligplaats de schepen groote moeilijkheden oplevert.

Bij de onbekendheid van het vaartuig, voegde zich nog iets anders. Over de geheele verschijning der schoenerbrik lag iets geheimzinnigs, daar bij aankomst geen vlag werd geheschen om de nationaliteit bekend te maken, geen boot uitgezet met scheepsautoriteiten om behoorlijke inklaring te doen, niets van alle formaliteiten die geschieden moeten door alle schepen die in een haven vastmaken.

Informaties, die werden ingewonnen door het plaatselijk bestuur, bevestigden bij het hoofd van het eiland, den Vice-Commandant, Mr. Eduard Beaks, het ernstig vermoeden, dat hij reeds had opgevat en bij de geheele bevolking had waargenomen, dat de komst van dit schip niet in den haak was.

Den volgenden morgen dan ook, 14 Augustus, zond de Vice-Commandant een boodschapper naar den kapitein van het schip, om hem mee te deelen, dat hij op zou komen naar de stad, ten einde officieel verslag te geven van alles wat zijn schip, zijn nationaliteit, zijn komst, handelwijze etc. betrof. Edoch de Vice-Commandant had goed bevelen zenden, hij kon er op wachten, dat zij werden opgevolgd. Een kapitein kwam er niet, noch iemand van de scheepsbemanning.

Ofschoon aan wal gekomen, wisten allen zich gedurende den tijd dat het schip geankerd lag, schuil te houden, zoodat het bestuur in die dagen onbekend bleef met alles wat het schip betrof, dat beneden hen zoo rustig en onschuldig voor anker lag.

Den Vice-Commandant stonden geen middelen ten dienste om zijn bevelen, die leiden moesten tot de kennis der bijzonderheden van het schip, kracht bij te zetten, aangezien het eiland niet versterkt was met forten, geen militaire bezetting rijk was, noch iets anders den Vice-Commandant ten dienste stond, om zich te laten gehoorzamen.

Hij zelf schreef dan ook te hebben geweten, waar de bemanning die dagen vertoefde. Uit andere bronnen echter wordt het verklaard, dat zij na aan den wal te Saba gepassagierd te hebben, en *hun zaken verricht te hebben*, in een eigen sloep de wijk hadden genomen naar St. Barths, in gezelschap van een paar Statiaansche burgers, die als loodsen het schip in de baai van Saba hadden gebracht. Dit alles geschiedde in den nacht buiten kennis der Gezagdragers, zoodat dezen geheel onkundig bleven van alles wat de schoenerbrik betrof.

Den volgenden morgen, 15 Augustus, kwam een afgevaardigde van den Commandant van St. Eustatius aan de baai om „In Naam des konings der Nederlanden" beslag te leggen op de brik. Tevens deelde de afgevaardigde aan den Vice-Commandant van Saba, de order van zijn Chef mede: het schip op te laten brengen naar de reê van St. Eustatius.

Hetgeen geschiedde. Even onbekend en geheimzinnig als het vaartuig was aangekomen, vertrok het weer.

* * *

Een eigenaardig tooneeltje in de Sabaneesche geschiedenis! Doch geheel onbegrepen was het niet. De zwam van geheimzinnigheid, die hing over de komst van het schip, desselfs verblijf aldaar en vertrek, deed bij zeer velen het vermoeden weer rijzen, dat de zeeroovers hun slag hadden geslagen en daar zich zelf en hun buit kwamen verzekeren. En was bij die velen — zoo niet allen — die de komst van de brik begrepen hadden, die achterdocht eenstemmig, de gevoelens waarmede men bij haar verschijnen vervuld werd, waren zeker verschillend.

Sommigen, landpiraten, handlangers der zeepiraten en deelgenooten van den buit, zullen haar met vreugde en dankbaarheid ontvangen heb-

te kunnen voldoen, heeft Portland voor den aanleg van nieuwe kaden aan de Willamette-rivier 30 millioen dollars toegestaan om de regeling van den benedenloop van de Columbia-rivier aldus door te voeren, dat tot Portland een verkeersweg verzekerd wordt, die bij 90 meter breedte minstens 9 meter diepte heeft.

Seattle legt nieuwe steenen kaden aan, zoodat de voorloopige beschikbaare geheele lengte van deze kaden binnenkort 65 KM. bedragen zal. Bovendien ontwerpt men echter nog de gemakkelijk te volbrengen doorsteek naar het Washinton–meer (19.4 KM.) waardoor nog een zoetwaterhaven van 30 KM. lengte en 3—4 KM. breedte verkregen zal worden; daarmede zou men nog 164 KM. kaden verkrijgen. Tot den aanleg is besloten en het schijnt, dat deze niet boven de eischen van de toekomst gaat, wanneer men bedenkt, dat Seattle en Tacoma steeds meer de hoofdhandelshavens voor de staten Washington en Oregon en hun achterland Idaho, Wyoming, Montana, zelf van de beide Dakota's worden. Al deze reusachtige gebieden, verzenden over de noordwestelijke havens hun goud, zilver, koper, hout, koren, vee, hunne visschen en vischconserven, Alaska echter tevens groote goud, zilver- en koperhoeveelheden, ijzer, tin, loodgraniet antomonium, kolen, anthraciet, petroleum, marmer, pelswerken. Ook de andere havens blijven niet achter. Te Victoria en Port Espuimault heeft men voor de uitbreiding der havens elk 6 millioen dollars uitgegeven. Kleinere sommen voor Vancouver en Prinse Rupert, de eindhaven van de Canadian Pacific voor de bestaande inrichtingen, die zonder deze aanleiding wel niet aangenomen zouden zijn geworden.

Het is onder deze omstandigheden wel begrijpelijk, dat de aanstaande opening van het Panama-kanaal thans haar schaduw vooruitwerpt en tot de onderneming en uitvoering van werken dringt, waarvoor zonder de verwachting van deze gebeurtenis geen aanleiding geweest zou zijn.

Een Panamakanaal in de 16e eeuw.

Er is onder de Spaansche historie een heftige strijd ontbrand over de vraag, of de Spanjaarden ten tijde van hun heerschappij in Amerika nooit eens op het idee waren gekomen om den Atlantischen en den Stillen Oceaan met elkaar te verbinden. Het idee lag immers voor de hand. Men bezat reeds de Molukken. Met de toenmalige geografische kennis moest de gedachte aan een dergelijken weg wel rijpen.

Dit schijnt dan ook werkelijk het geval geweest te zijn. Toen Ferdinand de Katholieke door een bericht van Balboa had vernomen, dat deze over land den Stillen Oceaan had bereikt (op 15 Sept. 1513), gaf hij aanstonds bevel een verbindingsweg aan te leggen van Santa Maria la Antigua del Darién naar de golf van S. Miguel. In den loop der tijden ontstonden twee landwegen. De schepen voeren óf over de Chagres-rivier tot Venta de Cruces. Lastdieren zorgden voor het overland-vervoer, hetgeen zeer gebrekkig en bezwaarlijk ging.

Later kwam het idee aan een kanaal op. Niemand minder dan Ferdinand Cortez stond dit plan voor. Na de ontdekking van Mexico, vermoedde Cortez, dat er reeds een natuurlijke verbinding tusschen de Oceanen bestond, en liet er naar zoeken van Tehuantepec tot Panama Hij maakte, na het vergeefsche zoeken, een plan voor een kunstmatige verbinding en zond dit in 1528 naar het hof te Madrid. Voorloopig zorgde hij voor een weg tusschen de rivieren Chimalapa in 't Zuiden en Guasacovalco in het Noorden.

Het kanaal-plan vond intusschen tegenstanders. Als argument voerde men het niveau-verschil der oceanen aan. Dit bezwaar had echter geen reden van bestaan; wel loopen de getijden uiteen. Het plan bleef evenwel slepende. In 1626 hooren wij weer van iets dergelijks. Karel V gaf last tot den aanleg van een „transito." Terwijl het onbekend is, of hiermee een land- dan wel een waterweg beoogd werd, is het zeker, dat de order van Karels gemalin Isabella verder ging. Hierbij moest de toestand van den weg Nombre di Dios worden onderzocht en de Chagres-rivier bij zijn monding worden verbeterd. Het schijnt, dat, hoewel Karel V aan dit bevel krachtig zijn steun bijzette, de betreffende paperassen verloren zijn gegaan.

De kosten voor de uitvoering van het kanaalplan kunnen ten dien tijde geen bezwaar geweest zijn. In Mexico legde men wel een ontwateringskanaal aan. Nog tijdens de regeering van Philips II kwam men op het plan terug en werden er twee Vlaamsche ingenieurs naar Panama gezonden. Deze stootten op niet te overwinnen bezwaren. Toen was het Panamakanaal een tijdlang van de baan.

In Spanje bleef echter onder het volk de belangstelling bestaan. In 1781 vatte Karel III, de krachtigste vorst uit het huis Bourbon, de zaak weer op. Hij zond twee ingenieurs, den Franschman Martin de la Bastid en den Spanjaard Manuel Salistro. Bij den terugkeer had Frankrijk zijn revolutie doorstaan en was Karel I·I door zijn zwakzinnigen zoon Karel IV vervangen. Nog eenmaal kwam de doorsteking der landengte aan de orde, door toedoen der Spaansche Cortez, die in 1814 hierover schreven naar den Vice-Koning van Nieuw–Spanje.

Uit het bovenstaande blijkt wel, dat het idee van een Panamakanaal lang niet nieuw meer is. Noch onder Spaansche, noch onder de Fransche regeering heeft men het plan kunnen verwezenlijken. En nu doen de Amerikanen het onder levendige belangstelling der heele cultuurwereld.

Het Cntrm.

Het extra-parlementair kabinet.

„De Nederlander" bespreekt het door „De Nieuwe Courant" opgeworpen denkbeeld van een extra-parlementair kabinet dat o. m. grondwetsherziening zou moeten voorstellen, waarbij dan een poging tot de oplossing van het onderwijs-vraagstuk beproefd zou kunnen worden.

Aan het slot van deze bespreking zegt het orgaan van den heer Lohman:

„Een halve eeuw van strijd... en studie, liggen op dit gebied achter ons. Op dit punt zullen wij, zal niet de vrijzinnigheid de eindoplossing dicteeren.

Onze eisch is duidelijk en eenvoudig, de vastlegging in de Grondwet van het in waarheid liberaal beginsel der vrijheid in zake de verhouding van overheids- en particuliere onderneming ook op onderwijsgebied. Onze eisch is de verwezenlijking van Thorbecke's ideaal toestand:

„Ik zou zelfs den toestand niet vreezen... het bijzonder onderwijs algemeen en van overheidswege desnoods aangevuld. Ware de ontwikkeling zoo ver gevorderd, dat men tot dien toestand kon komen, ik zou het een geluk voor het land rekenen en daartegen niet opzien".

Van dezen eisch gaat niets af.

De rechterzijde heeft in de laatste jaren de lessen der sociaal-democratie in de beteekenis en techniek van een „minderheidsregeering" zeer ter harte genomen, en is zich van hare machtspositie bij Grondwetsherziening volkomen bewust.

Bij eventueele onderhandelingen op dit punt voere men geen struisvogelpolitiek.

Wij spreken uiteraard slechts voor ons zelven, maar o. i. kan een kabinet, dat van zins was, gedurende een paar jaar à la De Meester van twee walletjes te eten, om tegen 1916 een Grondwetsherziening voor te stellen, welke op het gebied van stemrecht de volle linksche eischen vervult, maar in zake van de onderwijsquaestie half-werk zou willen verrichten, door rechts niet als een extra-parlementair, tot op zekere hoogte onpartijdig kabinet worden erkend.

Tenzij op dit punt van den aanvang af volmaakt klare wijn geschonken wordt, zou naar onze meening, zulk een kabinet, of het zich een „liberaal zaken-kabinet" dan wel een „extra-parlementair" kabinet noemt, als een linksch partijkabinet of als een onder deze omstandigheden hoogst inmoreel „verkapt Concentratie-kabinet" beschouwd en... bestreden dienen te worden.

Tenzij dus vooraf op de allerduidelijkste wijze was overeengekomen, welk onderwijsartikel zal worden voorgesteld, en op welk tijdstip (d. i. tijdig genoeg om voor 1916 te zijn afgehandeld) het Grondwetsherzienings-voorstel zal worden ingediend, zou men o. i. zulk een Kabinet aan een grondwetsherziening niet mogen laten toekomen".

Dr. Nolens zegt in de „Nieuwe Venl. Crt." dat er nu aan de orde is de vorming van een Concentratie-Kabinet, waarin de vrijzinnigen de rol van zetbaas van de socialisten zouden vervullen. De houding der Katholieke partij is daarbij aangewezen:

Deze partij is niet van de verdwijnende soort. Zij kan wachten. Zij pleegt gouvernementeel ieder Kabinet te steunen, zoolang hare beginselen het toelaten. Zij houdt niet van bravourpolitiek.

In de oppositie zijnde acht ze het niet hare taak aan het bewind het leven zoo lastig mogelijk te maken.

Het voorbeeld door de linksche oppositie in den laatsten tijd gegeven, werkt wel verleidelijk, maar de katholieke partij zal weten aan die verleiding weerstand te bieden.

Zij zal ook in de toekomst er naar streven alleen het algemeen landsbelang maatstaf van haar handelen te doen zijn, niet partijbelang, niet klassebelang, ook niet het belang van agenten van buitenlandsche firma's of van fabrikanten, die binnenlandsche concurrentie vreezen.

Aan eene oppositie „mand-mêue" zal ze zich niet licht schuldig maken.

Het is echter niet uitgesloten, dat de rechterzijde de rol van toeschouwer zou moeten opgeven.

Dit zou het geval kunnen zijn, indien het mocht blijken, dat van een linksch concentratiekabinet, steunende op de medewerking der socialisten niets kan komen.

Dan zal een uitweg moeten gezocht worden.

Denkbaar is die uitweg in verschillende richtingen.

Maar in ieder geval treedt de rechterzijde dan weer actief op.

Van een eigenlijk zakenkabinet kan geen sprake zijn, tenzij men dit woord als tegenstelling tot een parlementair politiek kabinet wil gebruiken.

Men heeft dan drie minderheden, waarvan de rechterzijde de talrijkste is.

Het ligt voor de hand, dat de rechterzijde dan zal willen meespreken.

Voorloopig zal ze echter verstandig doen met alle voorbarigheid te vermijden.

Immers, al plegen de groepen der rechterzijde niet volmachten te halen bij congressen, die afbesteld worden, onderling en in eigen kring dienen ze te overleggen.

Inmiddels blijve onderzoek en vooral zelfonderzoek aanbevolen, maar is er geen reden voor ontmoediging.

Mocht een uitweg gezocht en gekozen moeten worden, dan zal ook rekening dienen gehouden met de kentering ten goede, de bezinning, die zich reeds thans openbaart.

De *N. Crt.* lucht eerst haar ontstemming over het besluit der S. D. A. P. op de volgende wijze:

„Met haar besluit heeft de S.D.A.P. zich buiten de parlementaire deur gezet. Zij voelt dat wel en is er niet zoo heel erg tevreden over. Buitenshuis in het donkere voort te sukkelen, elkander op de voeten te trappen en pruttelend tegen het lijf te loopen — 't is voor zegevierende partijgenooten verre van prettig. Wij begrijpen, dat zij wat afleiding voor het ontstemde humeur zoeken; dat zij, door de politieke modder ploeterende, voorshands niet beter weten te doen dan hier en daar wat op te rapen en naar de vrije liberalen te werpen."

De *N. Crt.* houdt dan een pleidooi voor een extra-parlementair Kabinet.

Het blad schrijft hierover o. m.:

„Bijna ondenkbaar lijkt ons de vorming van een parlementair Kabinet uit de concentratie-partijen, ook al zou dit zich uitsluitend de uitvoering van de sociaal-democratische herstemmingseischen ten doel stellen. Ook die uitvoering toch eischt zeker een paar jaar tijds — men denke slechts aan de omvangrijke financieele maatregelen, die noodig zullen zijn. Juist de redenen nu, die de S.D.A.P. hebben bewogen de aangeboden portefeuilles af te slaan, zijn voor iedere regeering een verhindering zich op den steun van de sociaal–democratische Kamerleden te verlaten."

„Naar onze meening zal er geen andere weg open staan dan de vorming van een extra–parlementair kabinet. De voortzetting van het ministerie–Heemskerk toch achten wij uitgesloten: de stembus heeft op dit punt ál te duidelijk gesproken. Zulk een extra-parlementalr kabinet zou, wil het kans van slagen bieden, niet alleen in schijn, maar ook in wezen extra-parlementair moeten zijn. Zoowel door zijn samenstelling als door het program, dat het zich denkt te verwezenlijken. Door zijn samenstelling uit mannen, bij wier namen men niet allereerst aan een politieke richting denkt en die dus — eerste voorwaarde — buiten het aftreden of komende parlement moeten gezocht worden. Door zijn program, dat niet zonder meer een weerslag op het concentratieprogram of de herstemmingseischen der S. D. A. P. mag zijn.

„Wij beschouwen als vanzelf sprekend, dat op zoo een program de Grondwetsherziening niet ontbreken zal. Wellicht zal men een ruimere herziening van onze constitutie aandurven, waarbij dan een poging tot de oplossing van het onderwijs-vraagstuk beproefd zou kunnen worden. Voor een maatregel die wat vrijheid van beweging laat zonder de voortdurende overheidsbemoeiing met 't volksonderwijs prijs te geven, zou misschien wel een meerderheid te vinden zijn. In elk geval zou de kiesrechtvraag, althans wat de mannen betreft, tot definitieve oplossing gebracht moeten worden door de invoering van algemeen kiesrecht, zou ook de gelegenheid tot vrouwenkiesrecht moeten en kunnen worden geopend, en met de invoering van evenredige vertegenwoordiging den weg kunnen worden ontsloten tot buigzamer geleiding van ons politieke leven. Het is mogelijk dat ook stemplicht een warme verdediging en een meerderheid zou vinden.

„Wil het door ons gedachte Kabinet zich niet van den beginne af aan als een verkapt Concentratiekabinet voordoen, dan zal het zich tegenover de verdere punten die den politieken strijd hebben beheerscht, eenigszins vrijer moeten voelen. Met name een reactie op Talma's wetgeving zal minder gemakkelijk vallen, hoe gaarne wij die ook zouden zien. Wat intusschen niet wegneemt dat wellicht op dit gebied, ter aanvulling en ter verbetering van wat in Talma's wetten haast algemeene afkeuring wekt, langs den weg van het parlementair initiatief wel een en ander te bereiken zal zijn.

„Wil deze oplossing kans van slagen hebben, — wil het nieuwe Kabinet niet reeds van den eersten dag af een verbitterde en aaneengesloten rechterzijde tegenover zich vinden — wil de mogelijkheid bestaan, dat het nu eens voor een maatregel bij deze groep van partijen, dan weer voor een anderen bij gene groep een meerderheid vindt, dan moet de totstandkoming van het nieuwe ministerie buiten eenige aanraking met de S. D. A. P. geschieden. De sociaal-democratie heeft zich met haar weigering, buiten de deur der onderhandelingen gezet. Zij zal daar nu moeten afwachten wat er verder geschiedt."

De tweede phase.

Dr. Nolens schrijft in de *N. Venl. Crt.* o.m. het volgende over de tweede phase der crisis:

„Een blokministerie is gebleken onmogelijk te zijn.

„We komen nu in de tweede phase.

„In deze zal getracht moeten worden een linksch Kabinet te vormen, waarin geen socialisten zitting hebben.

„Een concentratiekabinet.

„In een vorig artikel wees ik er op, dat het voor het optreden van een parlementair links Kabinet niet noodzakelijk was, dat iedere linksche groep, met name de socialistische, daarin vertegenwoordigd werd.

„Wel noodig is, dat de vrijzinnigen zich terdege en zoo veilig mogelijk vergewissen van den steun hunner socialistische bondgenooten ook voor de gewone regeeringsaangelegenheden, begrooting, uitvoering van wetten, die niet ingetrokken worden enz.

„De onthouding der socialisten kan voor de vrijzinnigen geen aanneembaar motief zijn om verdere pogingen tot het vormen van een linksch Kabinet, zoo ze daartoe in de gelegenheid worden gesteld, achterwege te laten.

„Zij wisten bijna met zekerheid, dat de socialisten in dien zin niet zouden meedoen, toen ze zich door hun herstemmingsadvies collectief, en door het beantwoorden der hun gestelde vragen en het aannemen der voorwaarden, individueel op genade en ongenade aan hun bondgenooten overleverden.

„Een program is er — het zou het program van een eventueel blokkabinet geweest zijn.

„Dat program werd door de socialistische stembusbondgenooten voorgeschreven en zal dus ook wel op hunne medewerking kunnen rekenen.

„Waarschijnlijk zullen de socialisten geen gemakkelijke regeeringsbondgenooten zijn.

„De vrijzinnigen hebben ze echter zelf gekozen.

„Mocht het onverhoopt blijken, dat de vrijzinnigen niet te vinden zijn voor een zoodanig concentratiekabinet, dat optreedt in parlementairen zin, steunende op een meerderheid van 55 leden in de Tweede Kamer, of mocht Dr. Bos of een andere, met de formatie belast, daarin niet slagen — dan heeft links als meerderheid bij de Kabinetsformatie afgedaan.

„Dan komt de crisis in de derde phase".

KONINKLIJK BESLUIT.

Op last van Hare Majesteit, de Koningin, heeft de HEG. Heer Gouverneur, onder dag-

---

ben, anderen zullen met afgrijzen vervuld zijn geweest, met recht overwegend, hoevele slachtoffers bij de kaperij van dit schip zijn gevallen, menschen, op wie het piratenaxioma is toegepast „dead men tell not tales".

Het is wel de moeite waard een tipje op te lichten van den sluier, die over deze geheimzinnige verschijning hing en de geschiedenis van dit gekaapte schip, de „Carraboo," na te gaan, ten einde een blik te kunnen werpen in de groote schurkerijen der zeeroovers, en ondertusschen te kunnen zien, hoe de Engelsche Regeering optrad in haren strijd tegen hen.

* * *

Het geroofde schip, dat den 13 Augustus 1828 voor de haven van Saba kwam en beweerd werd in de buurt van St. Barths door de bemanning verlaten te zijn gevonden, was de Engelsche schoenerbrik de „Carraboo."

In Britsch-Amerika uit een harde houtsoort gebouwd, was ze bij haar verschijnen in de Caraïbische wateren in de beste conditie. Haar kiel was met koper beslagen, kabels en verbindingstrossen der masten waren van staal, het dektuig al nieuw, en had op voor- en achterschip nieuwe ijzeren klampen. Alle zeilen waren kort te voren hernieuwd en gemerkt; „J. Christian, Liverpool" en de nieuwe ijzeren windas droeg den naam „Molyneux, Liverpool." In de ruimen en als deklast had zij een volle lading, bestaande uit aarde- en ijzerwerk, hout, planken en een groote menigte kisten en pakken met diverse waren. Op den boeg was onder de zwarte verf, waarmede het schip overgeverfd was, nog duidelijk den naam „Carraboo" te onderscheiden. Ook bleek uit de adressen op de kisten en derzelver inhoud dat het schip laatstelijk was uitgezeild van Liverpool onder het bevel van zekeren captain Cook. Wanneer zij vandaar vertrokken was en wat haar plaats van bestemming was, is ons niet bekend geworden, noch weten we van haar andere bijzonderheden buiten die, welke wij zullen verhalen, daar nog haar eigen echte scheepspapieren, noch een journaal met haar ervaringen en ontmoetingen aan boord gevonden werden.

Op een goeden morgen, in de buurt van Gibraltar rustig opzeilend naar de plaats harer bestemming, werd door den uitkijk een groote brik gerapporteerd, die dezelfde richting uitvoer als de Carraboo, evenwel met grooter snelheid loopend. Het was het versterkte kaperschip „Las Damas Argentinas." Toen het de Carraboo, zoover genaderd was, dat dit onder het bereik der kanonnen gekomen was, beduidde het kaperschip den koopvaardijer bij te draaien. Captain Cook, in het achter hem aanvarend schip geen oorlogsbodem herkennend, en niet wetend om welke reden men kon bevelen bij te draaien voor een onderzoek, vertoonde de Engelsche kleuren, verwachtend dat de machtige Engelsche vlag een aanleiding wezen zou om elke vervolging te staken.

Doch ofschoon men op het kaperschip de Engelsche nationaliteit van de schoenerbrik erkende, boezemde dit toch den zeeroovers geen schrik in. In raad besloot men het schip te overmeesteren en met een krijgsbemanning op te sturen naar St. Eustatius, waar het zou geplunderd worden, om daarna in diep water in den grond te worden geboord.

Aan het plan van den scheepsraad werd onmiddelijk uitvoering gegeven. Het schip werd achtervolgd en ingehaald, en zonder eenigen eerbied of vrees voor de Engelsche vlag, in bezit genomen. Groote verwondering bij den kapitein en bemanning en een passagier, zekeren Mr. Tayleur, bij het gezicht van al die vrijpostigheid en onbeschaamdheid, waarmee de aanboord gekomen bemanning te werk ging, vooral toen hen werd medegedeeld, dat het schip in hun handen was overgegaan. Doch nog grooter was de ontsteltenis toen zij bemerkten in handen te zijn gevallen der zoo beruchte zeeroovers, die hun nesten hadden in de West Indien, de Atlantische Oceaan onveilig maakten en zelfs hun tochten uitstrekte tot onder de kust van Europa, om daar hun boekanierswerk uit te oefenen. Want zij kenden maar al te goed de ruwe manieren dier meedoogenlooze zeeroovers en waren er van verzekerd, dat dit soort menschen er niets van maakte, de gevangen genomen bemanning van een overmeesterd schip, zonder blikken of blozen naar den kelder te sturen. De ondervinding had geleerd, dat dit hun gewone praktijk was Doch de kapitein van den kaperschoener: Jozeph Lazaro Buysau, toonde zich barmhartig tegenover zijn gevangenen.

Het ergste, door hen gevreesd, had niet plaats. Of het bij dien rooverhoofdman voortkwam uit een groote gevoeligheid des harten, of dat het was uit dankbare vreugde over de schoone vangst, die hij met het nemen van dit schip gedaan had — de waarde der lading van de Carraboo bedroeg 28.000 Eng. ponden — in ieder geval besloot hij de bemanning van het buit gemaakte schip te sparen. Daarom gaf hij zijn eigen mannen te verstaan, dat geen letsel mocht geschieden aan de gevangenen.

Wordt vervolgd.

teekening van 19 Augustus afgekondigd het Koninklijk Besluit waarbij de bestaande Onderwijs-verordening wordt gewijzigd en de subsidie voor het R. K. Bijzonder Onderwijs verhoogd.

Art. 6 der Publicatie luidt: Dit besluit treedt in werking met den eersten dag van het kwartaal, volgende op dat, waarin de wet van 20 Juni 1913 (Staatsblad No. 288) tot verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1913 in die kolonie in werking treedt".

Daar de Publicatie 20 Augustus plaats had, treedt de nieuwe regeling dus in op 1 October a.s.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Toen de Zeereerw. Pater R. BURGERS, Pastoor van Rincon op Bonaire, Zondagmorgen de Vroegmis opdroeg, gevoelde ZEerw. zich zoo onwel, dat Hij niet in staat was den H. Dienst ten einde te brengen. Pastoor HENDRIKS van de Playa en Dr. BARENDS werden onmiddelijk ontboden en vonden Pastoor BURGERS zeer ernstig ongesteld. De Geneesheer adviseerde zijn onmiddelijke overbrenging naar Curaçao.

Met de grootste voorzichtigheid werd de zieke van Rincon naar de Playa overgebracht. Gelukkig, lag daar juist een flinke tweemaster *Corenia* voor anker, waarvan de Kapitein zich aanstonds bereid verklaarde den zieken Pastoor over te brengen. Maandagmorgen 6 uur ging Pastoor HENDRIKS met Pater BURGERS aan boord en kwart voor twaalven liep de *Coronia* de haven van Curaçao reeds binnen. De Hoogeerw. Pater WOLSKY begaf zich onmiddelijk naar den schoener om naar den toestand van den zieke te informeeren.

De reis had hij wonderwel afgebracht, maar gevoelde zich doodzwak. Aanstonds werden de noodige maatregelen getroffen om Pater BURGERS over te brengen naar het St. Elizabeths-Gasthuis, waar hij liefderijk wordt verpleegd en onder behandeling is van Dr. ELLIS.

Woensdagmorgen heeft de Hoogeerw. Pater Provicaris den zieke de H. Sacramenten toegediend, uit voorzorg. De toestand is naar omstandigheden bevredigend.

***

Met Pastoor VERRIET gaat het goed vooruit, ZEerw. hoopt spoedig weder zijne bediening te kunnen waarnemen.

Havenwerken.

De zandzuiger heeft ± 800 M³ zand weggezogen en lag nu eenige dagen werkeloos om in onderdeelen gerepareerd en schoongemaakt te worden. Een onderlosser is ook al op het droge gehaald ter kalefatering.

De ondervinding heeft geleerd, dat het zand in den havenmond niet netjes op bedden geschoven ligt, maar zeer dikwijls vastgewerkt tusschen rotspunten en rifsteen. Meermalen kwam er gruis mee en telkens stiet men bij het peilen op hardklinkenden ondergrond. Die harde steen zal dus eerst verbrijzeld dienen te worden, voordat men geregeld met het zandzuigen kan verder gaan.

Het ontstekingsschip is ook weer eens 'n dagje buitengaats geweest. De zee is echter nog al woest. Stil liggen gaat slecht, wat toch eenigszins noodig is voor het werk.

Maar klaar komen doen we. Daar gaat niets van af.

Boekenschouw.

HANDBOEK DER ZIELKUNDE met toepassingen op Onderwijs en Opvoeding, door J. D. J. AENGENENT, Hoogleeraar aan het Seminarie te Warmond, en Chr. L. WESSELING MZN., Hoofd eener R. K. Bijz. School te Scheveningen.

Dit kostelijk boek ligt al weken op een recensie te wachten. Maar beoordeel nu eens 'n werk zonder het gelezen te hebben! Dat gaat toch niet.

Zoo konden wij slechts uiterst langzaam door dringen in deze echt Katholieke Zielkunde, geheel volgens den geest der Scholastieke Wijsbegeerte bewerkt. Telkens als wij, na de vele dagelijksche beslommeringen, eens 'n rustig uurtje over hadden, namen wij de ZIELKUNDE ter hand, en dachten ons dan in de juiste conditie om dit werk te kunnen beoordeelen. Wie toch zullen dit boek lezen? Onderwijzers en Opvoeders, die den geheelen dag druk in de weer zijn en dan s'avonds tot rust gekomen een uurtje kalm willen nadenken over hun uiterst moeilijk en hoogst gewichtig werk: het vormen en ontwikkelen van menschenzielen. Eenige handleiding is hierbij niet overbodig. Daar bestaan ook handleidingen genoeg. Jammer echter, dat ze meestal onbetrouwbaar zijn voor Katholieke Onderwijzers en Opvoeders om haar Kantiaantschen tint en ongeloovige richting. Deze nieuwe *Zielkunde* nu van Prof. AENGENENT bedoelt juist de zuivere wijsbegeerte te geven, de echt wetenschappelijke zielkunde der Scholastieken, terwijl zij tevens daarbij gelegenheid vindt te wijzen op de dwalingen van HERBART, op de valschheid der *Beginselen* van DE RAAF en de verkeerde tendenz van WILHELM WUNDT.

Dit boek is blijkbaar samengesteld door een Professor en zijn leerling, een Hoofd der school. Het is theoretisch en praktisch goed bevonden. Het is zuiver van leer, helder van voorstelling, klaar van stijl. De hoofdzaak ontvangt altijd het meeste licht en dringt diep tot het bewustzijn door.

Wij gelooven, dat ontwikkelde Katholieken met vrucht deze zielkunde gebruiken kunnen en bevelen haar zeer gaarne aan, vooral aan Onderwijzers en Opvoeders.

Het boek werd uitgegeven bij de firma *Van Langenhuysen* te Amsterdam.

In het *Tijdschrift voor Economische Geographie*, 4de jg. no 7. van 15 Juli 1913, komt een zeer interessant artikel over: *Curaçao en zijn economische hulpbronnen* (*in het bijzonder de scheepvaart en de hoeden industrie*) van de hand van den bekenden Dr. N. BLINK. Dit artikel onderscheidt door zich zeer groote nauwkeurigheid en bijzondere kennis van de literatuur over onze kolonie. De techniek van de hoedenindustrie is er zoo juist in beschreven als wij nog nergens hebben aan getroffen. Een achttal illustraties verduidelijken den tekst.

Vestigingsplaatsen.

In N° 1545 van ons blad dd. 9 Augustus 1918 deelden wij het Koninklijk Besluit mede, waarbij de aanvulling onzer Begrooting 1913 werd goedgekeurd. Onder andere zijn daardoor toegestaan de gelden door den Gouverneur aangevraagd ter aankooping van eenige plantages om deze in te richten tot vestigingsplaatsen voor de armere buitenbevolking.

Zooals men weet uit vroeger door ons gepubliceerde stukken, ligt het in de bedoeling van het Bestuur bij deze gelegenheid de grootere bevolkingscentra meer tot een goed geordend geheel te maken, en 'n soort dorpen te stichten. Thans woont de buitenbevolking te veel verspreid, zonder regelmaat of orde, geheel willekeurig door elkander. Dat zal in het vervolg anders gaan worden. Kerk en School, Districtmeester en Geneesheer zullen het middelpunt vormen van een schoon geheel, waar een ieder zijn eigen woonplaats zal worden toegewezen volgens een van te voren goed opgemaakt plan.

Geregeld en geleidelijk zal aan de uitwerking van dit plan worden gewerkt.

Een maatregel, welken wij ten zeerste toejuichen.

Moderne verbinding

Het Bestuur heeft een bewijs gegeven van voorzichtig beleid door reeds nu te zorgen, dat er over 6 jaar een paar geneesheeren beschikbaar komen voor de buitendistricten.

Zou het nu niet mogelijk wezen nog een enkele schrede dichterbij te komen en te zorgen, dat de geneeskundige dienst in de buitendistricten reeds nu wat beter geregeld werd?

Meerdere geneesheeren voor de buitendistricten en de eilanden schijnen er niet gevonden te kunnen worden. Welnu, zorg dan, dat één enkele geneesheer, dubbel werk kan doen.

Hoe kan dit bereikt worden?

Door twee hulpmiddelen.

Eerstens door de dokterswoning telephonisch te verbinden met de groote plantages en groote bevolkingscentra, en tweedens door den geneesheer in plaats van een paard en rijtuig, beschikking te geven over een auto.

Door telephonische verbinding kan de dokter eerder ontboden worden; met de auto kan hij veel sneller zich tot den zieke begeven. Zeer veel tijd wordt op deze wijze uitgewonnen, zoodat de dokter gemakkelijk per dag het dubbel aantal patiënten behandelen kan, van wat hij tegenwoordig af kan. Thans moet eerst een looper of een ezel gezocht worden. Bij aankomst aan de Dokterswoning, na verloop van een uur of wat, is de Geneesheer dikwijls niet thuis, of kan niet mee, omdat z'n paard te moei is, dat pas van een grooten rit is thuisgekomen. Kunnen de plantageeigenaars onmiddelijk bij een ernstig geval telephoneeren, dan wordt de Dokter ook dadelijk gevonden, daar men thuis weet, waar Z.Ed. heen is, en kan hij onverwijld per auto gaan waar hij geroepen wordt.

Een dokter met zijn twee assistenten, [illegible] dan zeer veel kunnen doen, wat nu onafgewerkt blijft.

S. E. L. Maduro & Sons.

20 Augustus is het nieuwe motorbootje van genoemde Firma te water gelaten. Een groot gezelschap maakte er aanstonds een watertochtje mee.

De *Pocahontas* zal nu in 't vervolg bestemd blijven voor het vervoer van steenkool en vrachtgoederen, terwijl de nette, geriefelijke en snel loopende *Wilhelmina* voor personenverkeer als geknipt is. We wenschen de Firma geluk met haar nieuwe boot en hopen, dat ook spoedig het derde bootje, dat reeds op hun program staat, als *Juliana* onze haven moge doorkruisen.

De drie lichters die een week of wat geleden hier van Trinidad zijn aangekomen onder Engelsche Koloniale vlag, zijn hier herdoopt in *De Ruyter*, *Tromp* en *Prins Hendrik* en voeren in top een blauwe vlag met wit rond veld, waarin een roode letter M.

21 Augustus is voor bovengenoemde Firma hier binnengeloopen de Noorsche ijzeren driemastschoener *Mexico* met eene lading hout.

Te water.

Zaterdagavond werd de stilte van den waterkant een oogenblik verstoord door het geroep van „hulp." Een pontjeswrikker was in het water gevallen, doch werd spoedig gegrepen en gered. Er was gelukkig mannlicht, zoodat men althans iets op het water kon onderscheiden.

De brand op Aruba.

Maandagavond zijn 6 der 7 gearresteerden weer met de *Refugio* naar Aruba teruggezonden. PEDRITO GAROTI alleen, die bekend heeft, bleef in verzekerde bewaring. Deze week is de Heer ADRIAAN LACLÉ begonnen met den opbouw van een nieuw pakhuis.

H. A. P. A. G.

In de brochures dezer lijn zooeven ontvangen, lazen we:

In 't voorjaar 1914 zullen er *zes pleizierreizen* ondernomen worden, van uit New York naar West Indië, Panama en Venezuela per *S. S. Victoria Luise* kapitein Meyer en *S. S. Amerika* kapitein Schülke.

De afvaarten van New York zijn 14 Januari, 7—12 Februari, 11—18 Maart en 11 April.

De duur der reizen is van 16 tot 29 dagen.

De volgende plaatsen zullen bezocht worden: New York, Havana, San Juan, Kingston, Colon (Panama-kanaal), La Guayra, Por of Spain, Brighton (Trinidad), Barbados, Fort de France, St. Pierre, St. Thomas, Nassau en New York.

Verder zullen er nog *twee pleiziertochten* zijn, uitgaande van New Orleans. Op deze worden Kingston, Colon, Santiago en Havana aangedaan. Duur dezer reizen is ± 16 dagen. Ten slotte nog een pleiziorreis langs de oostkust van Zuid Amerika door de straat van Magelhaen en noordwaarts tot Valparaiso.

Ook wordt reeds gepubliceerd de groote *Cruise de Luxe around the world* per *Cleveland* (17.000 ton) door 't Panama-kanaal. Het vertrek van New York is vastgesteld op 27 Januari 1915.

Aangedaan zullen worden: New York, Havana, Kingston, Colon, Panama, San Francisco, Hilo, Honolulu, Yokohama, Kobe, Nagasaki, Tsingtau, Hongkong, Manila, Batavia, Singapore, Rangoon, Colombo, Bombay, Suez, Port Saïd, Napels, Gibraltar, Southamton, Hamburg en New York. De reis duurt 128 dagen.

Hoe jammer dat in die 6 tochten naar West Indië, Curaçao niet voorkomt. Is dat een bewijs dat onze haven ook het volgend jaar die jachten zal moeten missen? Neen, we zijn er van overtuigd, dat de H H. Agenten der H. A. P. A. G. al hun best zullen doen om Curaçao in 't vaarplan der jachten te doen opnemen. De haven is tegen dien tijd zeker kant en klaar. We hopen dat de pogingen der Agenten met den besten uitslag mogen bekroond worden.

Havengelden.

Naar *De C. O*, verneemt hebben de Kamer van Koophandel en Nijverheid en de Sub—Conference of W. I. and Pacific S.S. Companies alhier zich tot den Gouverneur en den Koloniale Raad gericht met het verzoek het onlangs voorgestelde havenrecht, te heffen van schepen, die de haven van dit eiland aandoen, niet in te voeren.

Onze Financien

staan goed. Over het algemeen is er stijging merkbaar, terwijl de invoerrechten en loodsgelden steeds toe nemen. Dat wijst op den bloei van handel en scheepvaart.

Gedurende het 2e kwartaal dezes jaars werd ontvangen.

Aan *Belastingen:*

Curaçao	f	112,471,45.
Aruba	f	104,084,81½.
Bonaire	f	4,756,42½.
St. Martin	f	4,279,89½.
St. Eustatius	f	2,317,11.
Saba	f	1,646,51.

Aan *Inkomsten van den onderscheiden aard;*

Curaçao	f	19,634,18½
Aruba	f	4,880,71½
Bonaire	f	1,140,70½
St. Martin	f	805,41½
St. Eustatius	f	1,184,17½
Saba	f	364,26

Gouvernementshuis.

De HEG. Heer Gouverneur bood ll. Dinsdag den Etat—Major van Hr. Ms. Zeeland een lunch aan.

Dankbetuiging.

Ontvangen van den Heer EDWIN SENIOR een nieuwe tijdtafel en verschillende brochures der H. A. L. Hiervoor onzen oprechten dank.

Officieele Berichten.

De kommies 2de klasse der belastingen op Curaçao, C. M. Nuboer, is tijdelijk ontheven van die functien en tijdelijk belast met de functien van deurwaarder bij het kantongerecht, cipier en deurwaarder der belastingen op Bonaire, tevens belast met het rondbrengen der belastingbiljetten.

Aan den geemployeerde ter Administratie van financien alhier C. M. N. Haayen, is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

De 2de Luitenant bij de stedelijke schutterij alhier, adjudant van den Gouverneur, Julius L. Penha Jr. is in activiteit hersteld; en de 2de Luitenant bij die schutterij Jac. F. Haayen is eervol ontheven van de tijdelijke waarneming der functien van adjudant van den Gouverneur.

De Officier van gezondheid 2de klasse J. H. M, Ellis, wd. Chef van den Millitairen Geneeskundigen dienst alhier, is belast met de waarneming van de directie over het bacteriologisch laboratorium gedurende het verlof van den officier van gezondheid 2de klasse Ph. F. de Haseth Moller.

De Santa Barbara—Commissie, samengesteld uit de heeren J. A. Grutterink, hoogleeraar aan de Technische hoogeschool te Delft, en G. Duijfjes, Mijningenieur, is ontbonden, onder dankbetuiging voor de belanrijke diensten, door haar aan de kolonie bewezen.

De Gouverneur heeft bepaald, dat, met inachtneming der daaromtrent overigens bestaande voorschriften, de verjaardag van H. M. de Koningin, die dit jaar op Zondag valt, op den eersten September e. k. op de volgende wijze zal worden gevierd:

1o. dat bij zonopgang, op het vallen van een kanonschot van het fort Nassau, de vlaggen op de forten van dit eiland, op de openbare gebouwen en op de gouvernementsvaartuigen, welke binnen deze haven liggen, zullen worden geheschen, terwijl zij met zonsondergang op een gelijk schot zullen worden nedergehaald;

2o. dat de Gouverneur des voormiddags ten tien ure audientie zal verleenen ten Gouvernementshuize.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Antonio Adrover, Jose Anchiel (2) Meregieldo De Gorter, Josefina, Margarita Foendo, Petronilja Gios, Carmen J. Jansen, Cicilia Jansen, Menerva Lindor, Francisca Martinez, Hortencia Maduro, Lucy Price (4) Angel Rincon E.. Senior & Co.. The Meyor, W. van Voet Wm. Alex. van Uytrecht.

Aangeteekende stukken: Hector A. Pinedo (2) B. Senior.

Drukwerken: Mr. Casimir, El Lonzo (2), David Figueroa, Mej. C. S. Neuman, George Pietersz, Ant. Pietersz.

soda, para toda clase de enfermedades del pecho, desde simple debilidad pulmonar hasta tisis declarada. Si no es panacea de todas ellas, por lo menos es siempre un poderoso reconstituyente pulmonar". Dr. Francisco Velasquez, Manizales, Colombia.

Marktbericht van den Curacaoschen Handelsbond.

Van 22 Augustus 1913.

*AA*RDNOTEN (Pinda's) per KG.........	0.22
ZOUT per vat van 130 K.G.........	f 0.80
DIVIDIVI per K,G......	„ 0.05
ORANJESCHILLEN per KG. 1e kw.	„ 0.70
id. per KG. 2e kw.	„ 0.60
HUIDEN per K.G......	„ 0.60
GEITENVELLEN per K.G......	„ 1.10
WOL per K.G......	„ 0.12
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.55
BEENDEREN per K.G......	„ 0.02
RECINUS–ZAAD per K.G......	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa):	
Kwaliteit No, 1.........per dozijn	„ 3.75
„ „ 1 (gebleekt)„ „	„ 8.87½
„ „ 2 „ „	„ 5.
„ „ 3 „ „	„
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 4 „ „	„ 7.—
„ „ 5 „ „ OLA	„ —
„ „ 6 „ „	„ 8.
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„ 12,
„ „ 11 „ „	„ 15.
„ „ 12 „ „ OLA	„ 15
„ „ 13 „ „	„ 15
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„ 15

Muziekuitvoering

te geven door de Militaire Kapel,

Morgenavond om 7 uur, Overzijde.

PROGRAMMA.

1 Floridor Pas Red (1e uitv.) Mourguet
2 Ouverture Militaire Deransart
3 Songe d' Automne Valse A. Joyce
4 Fantaise sur la Fille de Mme. Angot Lecocq
5 Lance and shield Marsch [1e uit.] Laurendeau
6 Potpourri sur Norma Billini
7 Rhapsodie Hongroise Solo for Piccolo [1e uitv.] G. Popp
8 La bella Argentina Tango Danzon (1e uitv.) G. Roberto

Uit de naburige Republieken.

Venezuela. De zoogenaamde revolutie ligt op apengapen, de laatste stuiptrekkingen wijzen op een spoedig einde.

Nadeel heeft Curaçao er weinig bij gehad en Venezuela zal er zelfs bij winnen, nu President GOMEZ weer zegevierend uit den strijd is gekomen en zijn eigen zetel wat vaster heeft kunnen zetten. Vrede en rust zijn de kostbaarste gaven, die wij onzen nabuur kunnen toewenschen.

Santo Domingo. President BORDAS heeft onder dagteekening van 23 Juli het Congres weder bij elkander geroepen, daar de Begrooting voor 1914 nog niet volledig was afgemaakt, en vele andere gewichtige besluiten nog op een difinitieve beslissing wachten.

De Consul der Nederlanden, de Heer J. M. LEYBA is op St. Domingo op hoogen leeftijd overleden. De overledene was ridder in de Orde van Oranje Nassau.

COLUMBIA.

Katoencultuur en industrie in Columbia.

De „*Handelssachverständige*" van het Duitsche gezantschap te Bogotá heeft over bovengenoemd onderwerp een uitvoerig verslag aan zijne regeering uitgebracht. Aan dit verslag, is het volgende ontleend:

De katoencultuur van Columbia is in verhouding tot de ter beschikking staande oppervlakte, nog van geringen omvang. Gewoonlijk onderscheidt men in deze republiek twee soorten katoen, n.l. „*Pajarito*" (Sabanilla) en „*Bogotano*". De eerste wordt vooral langs de kust en sedert eenigen tijd ook in het dal van Medellin, de laatste in het westen van hetzelfde departement, b.v. Cañas Gordas, verbouwd. „*Bogotano*" wordt beschouwd als de beste qualiteit, zij heeft een langen stapel; de vezel is geelachtig. „*Pajarito*" heeft een eenigszins korteren stapel en is witter.

In de laatste jaren heeft de katoenindustrie zich in Colombia belangrijk ontwikkeld; beschermd door invoerrechten, is zij in staat in sommige soorten met de geïmporteerde artikelen te concurreeren. In of nabij Bogotá, Medellin, Barranquilla en Cartagena bestaan reeds betrekkelijk belangrijke ondernemingen, die de meest gevraagde artikelen vervaardigen.

(*Handelsberichten.*)

Buitenland.

Algemeen Overzicht.

Ook in Amerika

doet zich de algemeene onrust gevoelen die de wereld bevangen heeft, en waardoor oorlogen en burgerkrijgen elkaar voortdurend blijven opvolgen.

En zoo eischt naast den Balkan ook het „nieuwe" werelddeel en speciaal Mexico een oogenblik onze aandacht.

Wat daar eigenlijk precies gebeurt is niettegenstaande de vele tijdingen die ons bereiken, of misschien juist door de veelheid dier berichten niet volkomen duidelijk. Maar het schijnt daarop neer te komen, dat er met vrij groote waarschijnlijkheid eerstdaags, eerstweeks of eerstmaands een oorlog zal uitbreken tusschen Mexico en de Vereenigde Staten. En dan is de afloop natuurlijk met groote zekerheid te voorspellen: dan worden de Ver. Staten met een nieuw gebied vergroot.

De bedoeling der Amerikanen is het verder de midden-Amerikaansche republiek Nicaragua onder protectoraat der Vereenigde Staten te stellen en dit plan vindt sterke ondersteuning in den Senaat der Unie.

Het plan gaat uit van staatssecretaris Bryan en het protectoraat zou zich niet alleen over Nicaragua, maar *over al de republieken* in den omtrek van het Panamakanaal uitstrekken.

De bedoeling is aldus te verhinderen, dat een Europeesche mogendheid een overwegenden invloed krijge in de Panamastreek.

En president Wilson moet reeds bij de Senaatscommissie voor Buitenlandsche Zaken een voorstel ingediend hebben tot instelling van een protectoraat over Nicaragua.

De Nicaragueezen zelven zouden deze bescherming vurig begeeren. Deze laatste mededeeling moet natuurlijk dienen om het verwijt af te weren, dat de Democratische regeering precies als de Republikeinsche te werk gaat en naar uitbreiding van grondgebied streeft.

Nu is zulk een „protectoraat" over zoodanig republiekje met of zonder voorwendsel gemakkelijk door te voeren.

Maar tusschen het Panama-kanaal en den Zuidelijksten Vereenigden Staat ligt nog een groote republiek: Mexico.

En wat daarmee te doen?

Men weet, dat juist de laatste maanden onder het bestuur van president Huerta een toestand van meer orde en rust was ingetreden.

Doch tegelijkertijd trachten de Mexicanen hun zelfstandigheid te handhaven ook tegenover de Amerikaansche ondernemers die in het tijdvak der revolutiee met succes en profijt in troebel water hadden gevischt. En deze heeren begaven zich enkele weken geleden naar Washington. 't Was een belangrijke deputatie; want ze vertegenwoordigde een groep Amerikaansche burgers, die volgens den in Amerika (en ook elders) gebruikelijken maatstaf, waarbij iemands waarde wordt gemeten naar den inhoud zijner brandkast, verscheidene milliarden waard moeten heeten.

Zij vroegen van Bryan inmenging der Ver. Staten om hun bedreigde belangen tegenover de Mexicaansche regeering te beschermen.

Bryan weigerde.

Of dan niet alle regeeringen gezamenlijk stappen zouden kunnen doen.

Bryan wilde er niets van weten.

Of dan niet de Amerikaansche troepen aan de grenzen zich wat zouden kunnen terugtrekken, opdat de revolutionnairen betere kans kregen zich te wapenen?

Ook dat plan vond geen goed onthaal bij den Amerikaanschen Staatsman.

Hij wees de deputatie zelfs op zeer duidelijke wijze af, en men bewonderde reeds den man, die het tegen de geldmachten dorst op te nemen.

Deze bewondering kan worden opgeborgen bij meer antiquiteiten van dien aard: ook Bryan is blijkbaar bezweken, want thans wordt telkens uit Washington aan Europa verteld, dat het toch wel noodig zou kunnen worden, in te grijpen.

Daartegenover is in Mexico een anti-Amerikaansche agitatie ontstaan misschien, wel aangestookt door ...... Amerikanen.

En zoo wordt voorbereid, wat men gaarne zou zien: een gewapend conflict.

De vertegenwoordigers van Europeesche mogendheden in de stad Mexico hebben aan hunne regeeringen een gelijkluidende nota gericht, waarin zij verklaren dat de houding, door de Ver. Staten tegenover Mexico aangenomen, bijdraagt tot de revolutionaire toestanden.

Dit zal wel juist zijn; maar het is den Amerikanen precies om die revolutionnaire toestanden en dus om een „reden" tot ingrijpen te doen.

We kunnen dus spoedig verwachten, dat die reden zeer dringend is geworden en dat de troepen der Ver. Staten om orde en rust te handhaven Mexico binnenrukken.

De rest komt dan vanzelve wel.

Nog even terug naar den Balkan!

De Russische diplomatie heeft weer een overwinning behaald met den laatsten loop van zaken op het Balkan-Schiereiland.

Zij heeft, weer schitterend gewerkt". Zij heeft Roemenië, den natuurlijken bondgenoot van Oostenrijk, die in geval van een groote oorlog een zeer gewichtige factor zou zijn geweest, in de Balkanquaesties betrokken en daardoor feitelijk verlamd.

Het is nu voorloopig noch voor Oostenrijk een steun, noch voor Rusland een bedreiging.

De inhoud van het antwoord door Roemenië gegeven op de vredesvoorstellen aan de Bulgaarsche regeering luidt:

Roemenië aanvaardt het aanbod van Bulgarije, houdende den afstand van Toertoekaje, Dobritsch en Baltschitch en ten aanzien van het optreden der Roemeniërs in Macedonië, stelt Roemenië de benoeming voor van militaire gedelegeerden, belast met het sluiten van den wapenstilstand. De keuze van de plaats, waar de onderhandelingen over den wapenstilstand zullen plaats hebben, wordt door de regeering overgelaten aan de andere oorlogvoerende partijen. *De vredesonderhandelingen zullen in Roemenië worden gevoerd.*

Dit laatste is zeker heel merkwaardig:

Roemenië beschouwt zich bij voorbaat als *de* leider van den nieuwen Balkanbond. En bespeurt misschien zelf niet, dat het daarbij zelf van uit St. Petersburg wordt geleid.

Bulgarije is op 't oogenblik tot alles bereid, gelijk het steeds gaat met degenen die tot niets in staat zijn. Het wil demobiliseeren, land afstaan, vrede sluiten, voorwaarden onderteekenen, troepen terugtrekken, alles wat er maar wordt verlangd.

In de Kamer is natuurlijk door de regeering, die een ministerieele verklaring afgaf, nog een zekere waardigheid opgehouden.

Bulgarije heeft van alle mogendheden goeden raad ontvangen en het zal dien raad gaarne aanvaarden.

Het vertrouwt, dat de mogendheden de Turksche overschrijdingen der eenmaal vastgestelde grenslijn niet zullen goedkeuren en dat er ten slotte weer vrede en vriendschap met Turkije zal zijn.

Er moet thans een eervolle vrede komen en de „misverstanden" tusschen Bulgarije en Roemenië zullen ook worden opgelost.

Bij al de Balkan-verwikkelingen zijn de Turken er in geslaagd Adrianopel weer te bezetten en hebben zij officieel verklaard, de stad niet te zullen verlaten dan als ze er weer uit verdreven worden.

Die herovering van Adrianopel, m.a.w. het feitelijk verscheuren van het vredesverdrag van Londen, bevalt den mogendheden in 't geheel niet, en de opmarsch der Turken heeft na den opmarsch der Roemeniërs een toestand geschapen, dien de „Reichspost" terecht een „chaos" noemt. De Porte erkent de kracht van het vredesverdrag niet meer. Wat daarbij tot stand kwam, is, zoo redeneert zij, door den daarop volgenden oorlog nul en van geener waarde geworden.

RECEPTIE ten gouvernementshuize Gevolgd door een Bal op Maandag 1 Sept. 1913, ten 8 ure 's avonds.

De Adjudanten:

H. P. PIEPER,

J. L. PENHA Jr.

HAVEN-NIEUWS.

VAN 16 AUG. – 30 AUGUSTUS.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Prins Maurits	P Koningstein	16 Aug.	Amsterdam	17 Aug.	New York
Maracaibo	G W Goodman	16 „	New-York	16 „	Maracaibo
Merida	A Johanson	18 „	Maracaibo	18 „	La Guayra
Merida	A Johanson	20 „	La Guayra	21 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	21 „	Maracaibo	22 „	New-York
Caracas	Furst	21 „	New-York	22 „	La Guayra
Oranje Nassau	G D Nieman	22 „	New-York	24 „	Amsterdam
Caracas	Furst	27 „	La Guayra	27 „	New-York
Merida	A Johanson	27 „	Maracaibo	27 „	Maracaibo
Lod v Nassau	C v Baaren	30 „	Amsterdam	1 Sept	New-York
Zulia	S S Morris	30 „	New-York	30 Aug	Maracaibo
Antonio Lopez	Autich	16 Aug.	Colón	16 Aug.	Barcelona
Pouyer quertier	Dulac	18 „	Martinique	21 „	La Guayra
v Rossum	Stiemstra	20 „	Pto Cabello	20 „	Aruba
Georgia	F Beese	25 „	Hamburg	25 „	Pto Colombia
Odenwald	C Segebarth	25 „	Pto Colombia	26 „	Hamburg
Siena		26 „	Genova	26 „	Colon
William Cliff	Trickey	27 „	Liverpool	27 „	Cartagena

Schoeners.	Aankomst.	van	Schoeners.	Vertrek.	naar
Abeona H	16 Aug.	S J d P Rico	*Refugio H*	18 Augustus	Aruba
Estrella C	16 „	Aruba	*Coronia H*	18 „	Bonaire
Meda H	17 „	Maracaibo	*Victoria V*	19 „	Maracaibo
Pluma de Oro	17 „	Vela de Coro	*Pluma d Oro V*	21 „	Vela de Coro
9 de Abril H	17 „	Aruba	*Estelle H*	21 „	del Barlovento
Carmen Maria	18 „	Guanta	*Rosa Maria H*	22 „	Aruba
Coronia H	18 „	Bonaire			
Olga Lucila C	20 „	Rio Hacha			
Rosa Maria H	20 „	Aruba			
Mexico N	21 „	Mobile			
Hirondelle H	23 „	Maracaibo			

16 Aug. is hier gepasseerd het S.S. THAMES v. d. R.M.S.P. op zijne reis van Pto Columbia naar Southampton.